

У світі художнього слова

КУПИТИ

У посібнику розкрито роль художнього слова у виконанні завдань Базового компонента. Враховуючи те, що воно відіграє важливу роль у всебічному розвитку особистості, укладачами вдало підібрано дитячі твори, які сприятимуть розкриттю змісту кожної сфери Базового компонента. Використано твори сучасних дитячих письменників, літераторів минувшини та діаспори, а також надбання місцевих авторів. Видання адресоване студентам, магістрантам, аспірантам дошкільних факультетів і вихователям дошкільних закладів.

У світі художнього слова

Навчально-методичний посібник

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України

Тернопіль
Навчальна книга — Богдан

ББК 83.8я70
У11

Рецензенти:

доктор педагогічних наук, професор Прикарпатського університету ім. В. Стефаника
Лисенко Н.В.

кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови та літератури Кременецького обласного гуманітарно-педагогічного інституту ім. Т. Шевченка

Василишин О.В.

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки і психології (дошкільної)
Рівненського гуманітарного університету

Маліновська Н.В.

*Рекомендовано Міністерством освіти і науки України
як навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів
напряму “Дошкільна освіта”
(протокол № 1/11-5168 від 15.06.2010 р.)*

У11 **У світі художнього слова.** Навчально-методичний посібник/ Упоряд.
О.П. Макаренко, Т.В. Романюк. — Тернопіль: Навчальна книга — Богдан,
2021. — 264 с.

ISBN 978-966-10-8290-7

У посібнику розкрито роль художнього слова у виконанні завдань Базового компонента. Враховуючи те, що воно відіграє важливу роль у всебічному розвитку особистості, укладачами вдало підібрано дитячі твори, які сприятимуть розкриттю змісту кожної сфери Базового компонента. Використано твори сучасних дитячих письменників, літераторів минувшини та діаспори, а також надбання місцевих авторів.

Видання адресоване студентам, магістрантам, аспірантам дошкільних факультетів і вихователям дошкільних закладів.

*Охороняється законом про авторське право.
Жодна частина цього видання не може бути відтворена
в будь-якому вигляді без дозволу автора чи видавництва.*

ББК 83.8я70

ISBN 978-966-10-8290-7

© Навчальна книга — Богдан,
майнові права, 2021

ЗМІСТ

Переднє слово	4
Вступ	6
Сфера “Природа”	8
Звірі та птахи	15
Квіти і трави	33
Пори року	54
Будь природі другом	96
Сфера “Культура”	105
Предметний світ	106
Житлове середовище	121
Світ гри	142
Сфера “Люди”	155
Сім’я. Родина	157
Інші люди	185
Людство	211
Сфера “Я сам”	227
Фізичне “Я”	229
Психічне “Я”	245
Післямова	263
Використані джерела	265

ПЕРЕДНЄ СЛОВО

Головна мета дошкільної освіти на сучасному етапі — створити сприятливі умови для особистісного становлення і творчої самореалізації кожної дитини, формування її життєвої компетенції, розвитку ціннісного ставлення до світу Природи, Культури, Людей, Самої себе.

Одне з основних завдань, на розв'язання яких спрямовано зміст Базового компонента дошкільної освіти в Україні, — створення сприятливих умов для відкриття та освоєння дітьми дошкільного віку двох основних життєвих реалій — власного “Я” та навколишнього світу.

Система дошкільної освіти в Україні повинна прилучати дитину до системи цінностей, культури і традицій українського народу, виховувати шанобливе ставлення до його надбань та рідної мови; ознайомлювати з культурою народів світу.

Дитинство, проведене без книги і художнього слова, не можна назвати повноцінним, тому що не існує дитинства поза культурою, рідною мовою, традиціями, поза тим пізнанням суті світу, яке дає літературний твір і яке потім переходить у моральні цінності та знання, які залишаються з людиною назавжди.

Вплив рідного слова надзвичайно важливий, тому дитина повинна відчувати його красу за допомогою художньої літератури. Вихователь використовує книгу як матеріал для роботи, адже засвоєння рідної мови є важливою умовою успішності дитини в соціальному та інтелектуальному розвитку, а також в освоєнні дитячих видів діяльності та творчості.

Від спілкування з художньою літературою напряду залежить рівень розвитку дитини, що є один з головних показників якісної роботи дошкільного навчального закладу.

Прилучення дитини до художнього слова починається задовго до школи, в ранньому дитинстві, завдяки дитячому фольклору з його розгалуженою жанровою системою і рядом обрядових дій, що супроводжують дитину у перші роки життя. Слово несе у собі смисл появи малюка на світ як продовжувача роду, родових і сімейних традицій народу, воно розвиває і виховує. Дитячий фольклор — це не тільки вид словесного мистецтва чи система психолого-педагогічного впливу на дитину, а й філософія життя людини, сім'ї, народу.

Дитину вводять у світ книги перш за все батьки, дошкільний навчальний заклад, бібліотека. Але зі своєю першою книжкою дитина зустрічається вдома, сидячи на колінах у матері.

Читацький досвід багатьох поколінь свідчить: інтерес до книги народжується в дошкільному дитинстві. І чим швидше він проявився, тим глибшим буде формування читача, його творчої особистості.

Нобелівський лауреат Йосип Бродський писав, що головний злочин перед книгами — це їх зневажання, бо “людина за це розплачується життям, а нація — історією”.

Найголовніший і найефективніший спосіб залучити дитину до читання — читати їй художні твори, коли вона сама цього не вміє. У системі поглядів людини на світ читання повинно займати певну позицію. Ця думка не нова, але сьогодні вона досить актуальна. Основним культурним скарбом повинно бути читання тієї книжки, від якої мають насолоду виконавець і слухач, починаючи з найперших “коти-

ків”, “колобків” та “ріпок”. Окрім пізнавальної сторони книга несе усвідомлення естетичних категорій: ритму, музичності, рими, інтонації. Художнє слово формує емоційне життя дитини не менше, ніж життєві та сімейні обставини. Дитяча література — явище універсальне. У ній можна знайти відповіді на всі питання, пов’язані з дитинством, малечою, сім’єю.

У вік новітніх інформаційних технологій роль книги змінилася, а любов до читання стала вгасати. За даними численних досліджень, вже у дошкільному віці діти надають перевагу іншим джерелам інформації: телебаченню, відеопродукції, комп’ютеру. І як результат, школярі не люблять і не хочуть читати.

Але, незважаючи на це, влада слова над людьми ще досить велика. Від того, як людина сприймає і розуміє слово, як вона оперує ним, залежить вплив літератури на людей.

Книга дає можливість домислити, дофантазувати, вчить роздумувати над новою інформацією, розвиває творчі здібності, вміння думати самостійно. Ось чому важливо вчасно навчити малюка любити читання.

Дитина у дошкільному віці не здатна самостійно прилучитися до читання. Сучасні діти не будуть читати, якщо цього не будуть робити дорослі. Читання — це і “хліб” і “посох”, спираючись на який людина відправляється у життєву дорогу, поступово накопичуючи універсальні знання про себе і світ — знання, які залишаться з нею на все життя.

У цьому збірнику представлено твори глибокі за змістом, високохудожні за формою, різноманітні за жанрами. Підбір творів допоможе розв’язати проблему готовності дошкільного навчального закладу, сім’ї, батьків і вихователів із прилучення дітей до читання, розвитку у них стійкого інтересу до літератури, любові до художнього слова, початкових уявлень про роль книги в житті людини і потреби жити з книгою.

Для того, щоб не помилитися у виборі дитячих творів, вихователю потрібно самому стати хорошим читачем, навчитися відчувати слово, уміти показати дітям багатство рідної мови, помітити і відкрити своїм слухачам незвичність авторського погляду на світ.

Професійна підготовка педагога в галузі дошкільної освіти повинна бути спрямована на забезпечення уміння кваліфіковано реалізувати визначені складові Базового компонента дошкільної освіти, що охоплюють сфери життєдіяльності дитини: “Природа”, “Культура”, “Люди”, “Я сам”.

Посібник такого змісту допоможе актуалізувати знання вихователів, простіше орієнтуватися у програмному матеріалі, краще засвоїти ступінь складності завдань, подасть інформацію для консультацій та роздумів. Цей посібник допоможе вихователям дошкільних навчальних закладів урізноманітнити роботу з дітьми, розкрити їм красу рідного слова та виховати любов до нього.

В. О. Сухомлинський вважав, що якщо ми навчимо дитину дивуватися чудовим творінням людських рук, відчувати красу природи, то виростимо людину з високою культурою почуттів. А відкривати дітям красу світу потрібно через музику слова, яке несе і радість, і смуток.

Ольга Яловська

Кінець безкоштовного уривку. Щоби
читати далі, придбайте, будь ласка,
повну версію книги.

BOOK2GO
ЕЛЕКТРОННІ КНИГИ

КУПИТИ